

даного принципу у аспекті державного управління зводиться до того, що при неможливості реалізувати в повному об'ємі повноваження, або коли не вистачає повноважень для здійснення закріплених функцій, інший орган державної влади має допомагати наявними власними засобами, за умов дотримання конституційно-правового поля і узгодження із головним виконавцем. Необхідно законодавчо передбачити такий механізм взаємодії органів та посадових осіб державної влади, який забезпечить конструктивну взаємодію, спрямовану на досягання загальної спільної мети. Сьогоднішня українська практика не виробила такий механізм, тому дослідження засад взаємодії органів державної влади є важливим і актуальним завданням триваючої конституційно-правової реформи в Україні. Необхідно досягти результату, який вже має ефективність в країнах Європейського Союзу, коли відносини між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади повинні будуватися, з одного боку на чіткому закріпленні та відокремленні їх компетенції, а з іншого – на взаємопроникненні з метою забезпечення контролю і ефективної взаємодії з тим, щоб жоден орган не зміг узурпувати всі повноваження і підкорити всю систему державної влади. Розподіл влади має сприяти їх ефективності взаємодії і співробітництва, що забезпечить ефект погодженості та демократизму державного управління.

За відносно короткий в історичному вимірі період сучасної української державності з 1991 по 2018 рік у національному державотворенні було апробовано різноманітні види республіканської форми державного правління: 1991-1996 роки переважно президентська республіка; 1996- 2006 роки – змішана президентсько-парламентська республіка; 2006-2010 – змішана парламентсько-президентська республіка; 2010-2014 - змішана президентсько-парламентська республіка; 2014-2018 - змішана парламентсько-президентська республіка. Всі ми спостерігаємо неефективність закріпленої в Конституції України моделі організації державної влади, вона є недосконалою і виявила свою внутрішню суперечливість механізмів реалізації державної влади в сучасних політико-правових реаліях. На наше переконання, Україні необхідно провести масштабні конституційні зміни направлені на удосконалення конституційних основ організації та діяльності органів та посадових осіб державної влади.

Список використаних джерел

1. Сунь Ят-сен. 1866—1966. К столетию со дня рождения. Сборник статей, воспоминаний и материалов. — М.: Гл. редакция восточной литературы, 1966.
2. Padover S. C. The Living US Constitution - N.Y.: Pulme, 1983. - 512 p.
3. Бабенко К.А. Принцип поділу державної влади та сучасні проблеми його реалізації в Україні (конституційно-правовий аналіз): автореф. дис. ...канд.юрид.наук. Київ, 2004. 19 с.

Корецький Сергій,

доцент науково-дослідного інституту Київського національного університету культури і мистецтв, кандидат юридичних наук

МОВА ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЕТНОКУЛЬТУРИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

В соціології, культурології, інших гуманітарних науках під культурою в широкому сенсі слова розуміють специфічну, генетично неуспадковану сукупність засобів, способів, форм, зразків і орієнтирів взаємодії людини з середовищем існування, котрі вона виробляє у спільному житті для підтримання певних структур діяльності та спілкування. У вузькому значенні культура трактується як система колективних цінностей, переконань, зразків та норм поведінки, що притаманні певній групі людей. Можна сказати, що культура – це колективне програмування людського розуму, що відрізняє членів однієї групи від іншої.

Першоосновою будь-якої культури є понятійно-логічний апарат, притаманний світосприйняттю народу та зафіксований в мові. Мова – це об'єктивна форма акумуляції, передачі та збереження людського досвіду. Говорити про спілкування з використанням мови можна тоді, коли кожному звуку чи знаку надається спеціальне, лише йому притаманне значення. Особливого роду знаки, в котрих в тій чи іншій формі спостерігається присутність того, що треба позначити, називається символом. Короткомову можна визначити як систему знаків та символів, наділених певним значенням. Знаки та символи виступають в процесі спілкування в якості представників (замісників) інших предметів і використовуються для одержання, зберігання та передачі інформації. Індивіди засвоюють значення знаків та символів в процесі соціалізації, тобто в процесі виховання та навчання. Таким чином, першим базисним елементом культури є смисловий знаково-символічний елемент. З цих позицій культура – сукупність повідомлень та текстів, котрі накопичило людство і за допомогою яких відбувається комунікація та ретрансляція людського досвіду: знань, смислів та цінностей.

Культурологи, етнографи, філософи і соціологи культури одноставно стверджують, що базовими «стрижнями» будь-якої етнокультури виступають: мова не просто як засіб комунікації, а як спосіб мислення, і базова релігія як спосіб світосприйняття. Саме ці «стрижні» є основними ознаками для самоідентифікації та ідентифікації етносу. Вони виступають інструментарієм формування «колективного несвідомого» (менталітету) певного народу.[1;2] Хоча поняття «колективного несвідомого» і «менталітету» не абсолютно тотожні, але в даному контексті їх можна сприймати такими.[3;4]

Традиційно до культурних прав фахівці в галузі теорії держави та права і конституційного права відносять освітньо-культурні права і свободи (ст. 53 Конституції України - право на освіту має кожен, повна загальна середня освіта є обов'язковою; ст. 54 Конституції України - право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів та ін.).[5] Ці статі Конституції багато в чому є по суті імплементацією відповідно статей 13 та 15

«Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права», прийнятого Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року і набутого чинності 3 січня 1976 року.[6]

Конституція України однозначно врегульовує питання щодо державної мови та розвитку і вживання мов національних меншин. Нажаль, протягом всього періоду незалежності мовне питання набуло вкрай заполітизованого конфліктного характеру. Мовне питання використовувалось окремими політичними силами з метою маніпулювання громадською думкою і відповідно підняття власного рейтингу. При цьому політичні діячі абсолютно не звертали увагу на об'єктивну соціальну реальність, яка знайшла відображення в матеріалах лонгетюдних (дослідження проводились з 1992 по 2014 роки) соціологічних досліджень Інститут соціології НАН України[7]. Наведемо деякі закономірності динаміки громадської думки щодо мовних питань. Протягом вказаного періоду у відповідях на питання : «Рідна мова» спостерігалась стійка тенденція до зростання визнання української рідною від 36,7 % у 1992р. до 43.2% у 2014 р.. Рідною російську визнавали у 1992 р. 34.9 %. Ця цифра залишалась стабільною протягом десятиліття і тільки з 2012р. відбулось зменшення до 30.1 % у 2014 р.. Мовою спілкування в родині – переважно українську визнавали у 1992 р. 36.7% респондентів, а в 2014 р. – 43.7%. В той же час переважно російською в родині спілкувались 32.4% у 1992р., а у 2014 р. – 31.2%. Щодо необхідності надання статусу офіційної російській мові респонденти відповідали наступним чином: «так, є необхідність» у 1992 р. – 47.6% а у 2014 р. – 32.2%; «ні, немає необхідності» - у 1992 р. – 37% а у 2014 р. – 49.6%. Щодо інших мов національних меншин показники коливались в межах інструментальної похибки і аналізу не підлягають.

Нажаль, дані дослідження обмежуються лише 2014 роком. Але враховуючи зовнішню агресію з боку Російської Федерації, логічно зробити висновок, що на рівні масової свідомості будуть зростати авторитет державної мови і відмова від необхідності введення інших офіційних мов.

Перевести питання про мову із площини політичної конфронтації в площину нормативно-правового регулювання покликаний Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019. На наш розсуд, цей закон в цілому впорався з покладеним на нього завданням. Але значних нарікань викликає стаття 25 цього закону. Частина перша статті 25 передбачає: «Друковані засоби масової інформації можуть видаватися іншими, ніж державна, мовами за умови, що одночасно з відповідним тиражем видання іноземною мовою видається тираж цього видання державною мовою. Усі мовні версії повинні видаватися під однаковою назвою, відповідати одна одній за змістом, обсягом та способом друку, а їх випуски повинні мати однакову нумерацію порядкових номерів і видаватися в один день.». Якщо власником видання є громадсько-просвітницька етнокультурна організація або територіальна громада з абсолютною більшістю мешканців - представників національних меншин весь або абсолютна більшість тиражу державною мовою не буде користуватись попитом і тому собівартість тиражу мовою національних меншин зростає вдвічі. Таке становище, на нашу думку, порушує вимоги статті

11 Конституції України. До того ж частина 5 статі 25 передбачає «Вимоги частин першої, другої та абзацу другої частини четвертої цієї статті не поширюються на друковані засоби масової інформації, що видаються винятково кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів України, англійською мовою, іншою офіційною мовою Європейського Союзу, незалежно від того, чи містять вони тексти державною мовою, та на наукові видання, мова яких визначається статтею 22 цього Закону», що носить ознаки дискримінації інших народів - представників національних меншин за етнічною ознакою.

ВИСНОВКИ

1. Світовий історичний досвід переконує, що в країнах зі значним превалюванням титульної нації заради цілісності та злагоди у суспільстві повинна бути єдина державна мова. (ст.10 Конституції України).
2. Стандарти ЄС передбачають гарантування державою прав національних меншин на вільний розвиток етнічної культури та мови. (ст. 11 Конституції України).
3. В умовах зовнішньої агресії існує нагальна потреба остаточного врегулювання такого дестабілізуючого фактора, як мовне питання.
4. Концептуально ЗАКОН УКРАЇНИ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» відповідає вимогам попередніх висновків.

Список використаних джерел

1. Карл Густав Юнг. Архетип исимвол.— М., 1991.// Электронная публикация:Центр гуманитарныхтехнологий. — 11.12.2011. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/basis/4229/4232>
2. Архетип (Archetype) // Психоаналитическиетермины и понятия: Словарь = Psychoanalytictermsandconcepts / Под ред. Б. Э. Мура и Б. Д. Файна.— М.: Класс, 2000. — С. 32—33. — 304 с.
3. Юнг К.-Г. Об архетипах колективного бессознательного : пер. с англ. / К.-Г. Юнг // Юнг К.-Г. Архетип и символ. – М. : «Ренессанс» СП «ИВО Сид», 1991. – С. 95–128.
4. Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості /Тези доповідей та матеріали Міжнародної науково-практичної коенференції. За редакцією Киричука О.В., Колісника О.П., Чепи М.-Л.А. - Київ-Луцьк: Фундація імені О. Ольжича, 1994.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 30, ст. 141
6. Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіційний веб портал]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
7. Інформаційно-аналітичніматеріали з питаньдержавної мовної політики[Електронний ресурс] // МіністерствокультуриУкраїни[офіційний веб портал]. – URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id